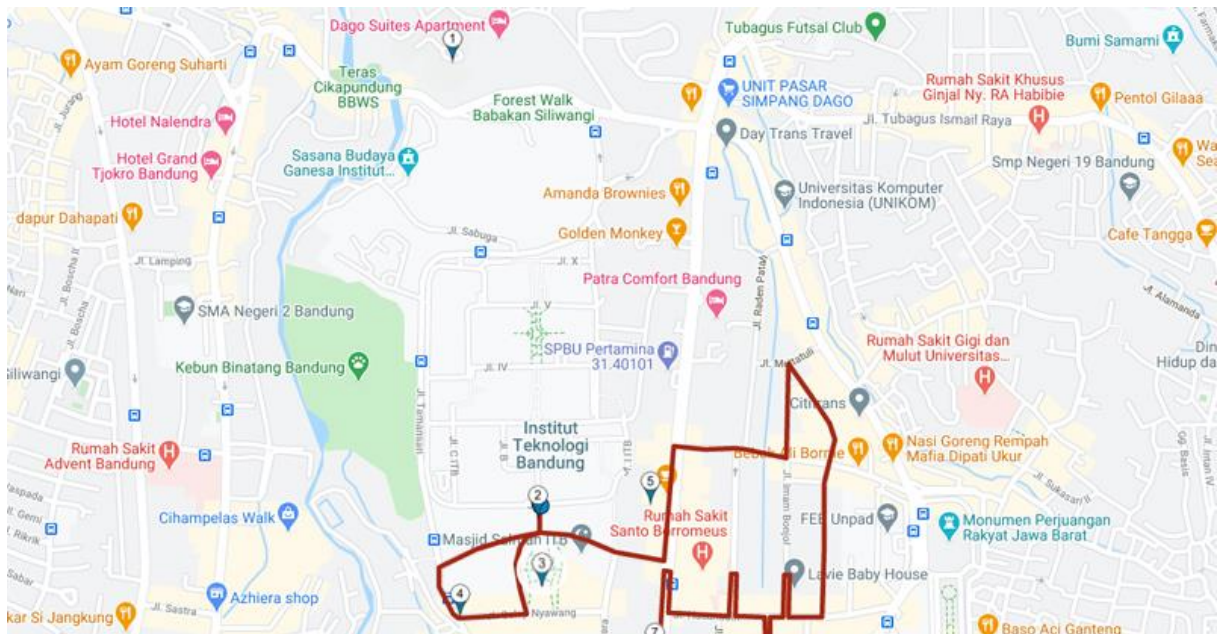

Bandung 4 Dagoweg

Indien u zich met een taxi naar het beginpunt van de wandeling laat brengen is het misschien aardig om even langs het huis op no. 17 aan de Jl Sangkuriang te rijden. Plattegrond 1

Jl Sangkuriang (Lamingaweg) no. 17, Dinas Psikologi, (Villa Mei Ling van Han En Kan – 1926, Brinkman-Voorhoeve).

N.B. Inscripties links en rechts van de ingang.

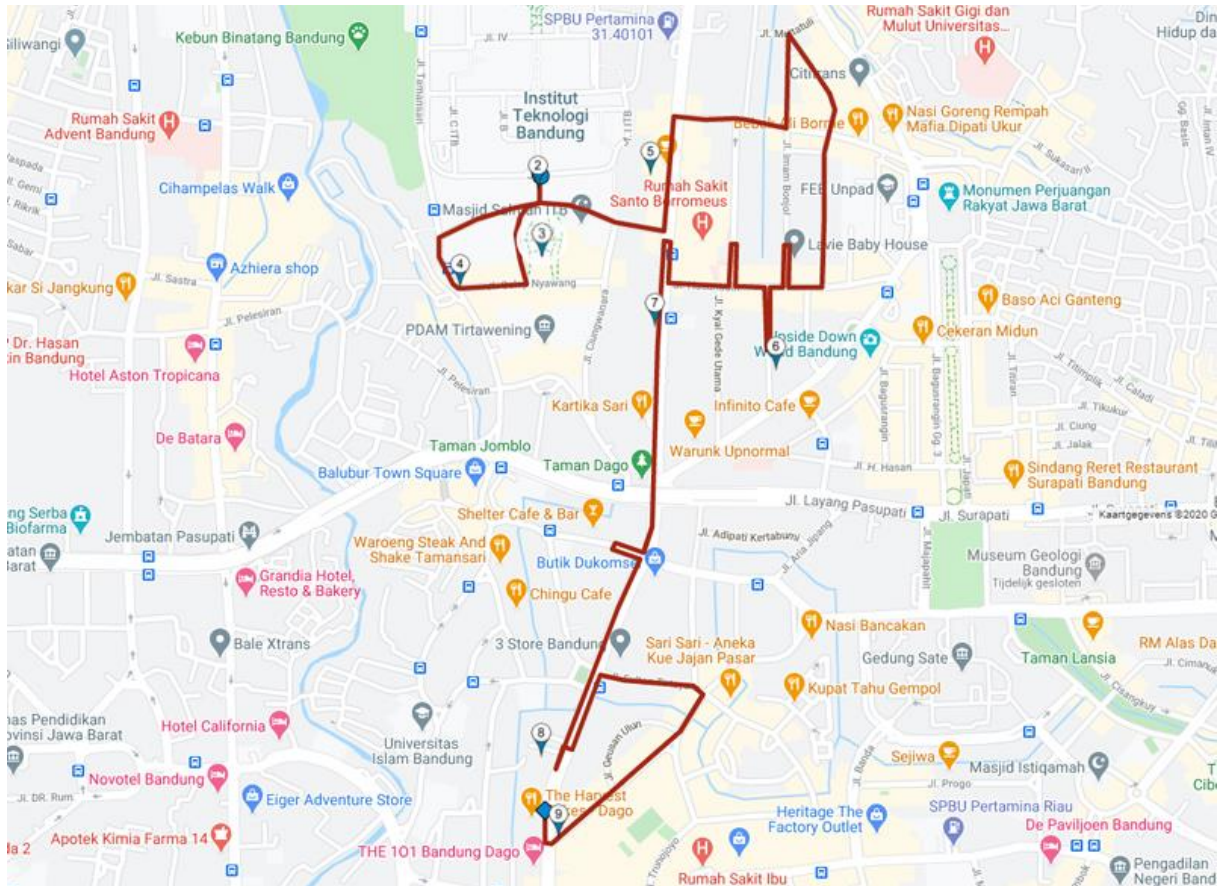
[G.G.] Van Starckenborgh was, volgens een tevoren vastgesteld plan, ruim twee weken eerder in het nachtelijk duister uit Indië's hoofdstad Batavia weggereden, hij had aanvankelijk zijn intrek genomen in een aan de noordelijke rand van Bandoeng gelegen villa van een Chinese miljonair maar was na enkele dagen verhuisd naar de midden in de stad gelegen ambtswoning van de resident. Daags tevoren, op zaterdag 7 maart, waren evenwel de bijgebouwen van die residentswoning getroffen door een Japanse bom – de gouverneur-generaal was toen naar de miljonairsvilla teruggekeerd. In de jaren '20 behoorden de Indische Chinezen die mèt Kan in de Volksraad kwamen (hijzelf werd telkens door het gouvernement, waarmee hij op uitstekende voet stond, herbenoemd), tot de behoudenden.

Indische Literaire Wandelingen

Route: (Villa Mei Ling →) Technische Hoogeschool – IJermanpark – Villa Merah – 'De Lokomotieven' - Borromeus-ziekenhuis – Multatuliboulevard – Dagoweg 47 – R.K. Muloschool – Huize “de Driekleur”.

Afstand: 5¼ km.

Restaurant: Toko You, Jl Hasannudin 12 (bier van de tap).

Begin van de wandeling: Jl Ganesha.

ITB: Institut Teknologi Bandung. (THS: Technische Hogeschool - 1920, Maclaine Pont).

Plattegrond 2

Dan was na de Eerste Wereldoorlog in Indië ook een begin gemaakt met hoger onderwijs: in Bandoeng werd in 1920 een Technische Hogeschool geopend (deze kende slechts één studierichting: die voor civiel ingenieur).
Want zelfs tegemoetkomendheid is gevaarlijk bij dit zoeken naar een eigen stijl. Ik denk b.v. aan de Hollandse bouwmeester die Bandung heeft opgeknapt met een, naar men zegt, zeer doelmatig Technische Hogeschool-gebouw, geïnspireerd op het menangkabouwse familiehuus. [Romein-Verschoor]

Na de ingang staan rechts en links grote gebouwen, de Aula timur en de Aula barat.

Een interieur van het hoofdgebouw der Technische Hogeschool te Bandoeng.→

De opname werd voornamelijk gedaan om de interessante kap-constructie te doen uitkomen.

De constructie is een verbeterde methode van het weinig toegepaste systeem Emy. Deze buigt de planken in de lengte-richting over mallen, die den gewenschten straal hebben en voegt dan zoveel planken door middel van houten pennen, bouten en ijzeren stroppen aan elkaar, als noodig is. Als grootste pijl kan bij grenen- en dennenhout 1/25, bij eikenhout 1/10 der lengte van de gebogen plank zonder gevaar van splijten genomen worden.

Een voordeel van deze constructie van Emy is, dat men geen houtverlies door verzagen heeft, dat geen der vezels wordt doorsneden en dat de volle lengte der plank tot haar recht komt. Ook hier worden de voegen zoodanig gelegd, dat zij voldoende verspringen.
De gebogen constructiedelen zijn bij de ITB samengesteld uit een aantal lagen djatihouten plankjes van 1 cm. dikte, bij elkaar gehouden door ijzeren beugels en stroppen. De constructie is niet goedkoop, maar voldoet aan de hoge aesthetische eisen.
Zaterdag 18 October [1924] had bij monde van den Heer K.A.R. Bosscha de overdracht plaats van de Technische Hogeschool aan den Lande. De G.G. 'nam de Hogeschool in ontvangst'.

NB: Daklijnen, zuilen, verbindingsgangen, deuren, ventilatie.

Oost van de oostelijke aula: kunst!

Aan de Technische Hogeschool in Bandung is een kunstacademie verbonden. Hier ziet men misschien meer dan waar ook, dat een moderne cultuur voor Indonesië niet kan groeien in een cultuur-reservaat, dat nationale groei betekent opnemen van het Westen. Of men kan het ook zo zeggen: wat wij verwesters noemen is eigenlijk niet anders dan moderniseren, aanpassen, sociaal, economisch en cultureel, aan een wereldniveau. Maar op het terrein van de beeldende kunst beschikt men voor de daarvoor noodzakelijke scholing uitsluitend over reproducties, waarvan er overigens een met zorg gekozen collectie is aangelegd. [Romein-Verschoor]

Na de regen, bij het Yzermanpark, tegenover de Technische Hogeschool, kwamen we Joppie tegen, ook uit onze klas maar niet tot de inner circle behorend, met enorme zeiloren. Hij deed of hij ons niet zag, maar toen we hem gepasseerd waren, floot hij schril en riep: 'Ontdekt jullie, ontdekt!' Ik keek naar Dollie en zij naar mij. Zij had gloeiende wangen, ik ook. [Springer]

Eenige maanden geleden was het daar nog rimboe en kampong; nu treft men er het schitterende Yzermanpark met z'n professorenwoningen, zijn toerwegen langs de Tjikapoendoeng-vallei, z'n vijvers, fonteinen, pergola's en wandelpaden – project van den bouwkundig-ingenieur H. Maclaine Pont, denzelfden kunstenaar, die op de Technische Hoogeschool zijn eigenaardigen stempel drukte.

Ga rechts van het park: Jl Skanda (Izermanpark).

Rechts: De bewoners rond 1940 waren: 15b, rechts, Prof Woltjer, / 15b, links, Prof. Proper / hoekhuis ir. C. van Haften, directeur van het Departement van Verkeer en Waterstaat.

Ga rechtsaf: Jl Gelapnyawang (Maclaine Pont weg).

Ga rechtsaf; Jl Tamansari (Huygensweg).

Rechts: 78 BPUDL – ITB (Villa Merah, huis voor architect Richard Schoemaker, in 1922 ontworpen door zijn broer Charles Wolff Schoemaker. Wolff was de naam van hun moeder). Plattegrond 4

Richard Schoemaker werd in 1886 in Roermond geboren, hij volgde de Militaire Academie en ging in 1908 als genieofficier naar Indië. Hij studeerde in 1922 af in Delft en was met zijn broer werkzaam op hun architectenbureau in Bandung. In 1918 werd hij benoemd tot buitengewoon hoogleraar in de constructieleer en utiliteitswerken aan de T.H. in de zelfde plaats. Vanaf 1921 was hij hoogleraar voor het vak bouwkunde en voornoemde vakken. In 1924 werd hij opgevolgd door zijn broer en werd hij gewoon hoogleraar aan de TH in Delft.

De broers hebben in 1939 van functie gewisseld.

Begin 1941 werd de spionagegroep waaraan Richard leiding gaf opgerold en op 3 mei 1942 werd professor Schoemaker in Sachsenhausen gefusilleerd.

Links: (zicht op) Kebun Binatang Bandung (Dierentuin in het voormalige Jubileumpark).

Open: 8-17 uur.

[1935] Het Jubileumpark te Bandoeng ligt naast de Technische Hoogeschool, in de vallei der Tjikapoendoeng; het werd door de Gemeente gesticht ter herinnering aan haar 25-jarig bestaan. Thans is een deel der uitbreiding ingenomen door de Dierentuin (Bandoengsch Zoölogisch Park).

Vervelend is vooral de vorm die de nieuwsgierigheid aanneemt. In de meeste Europese landen kijkt men tersluiks even naar vreemdelingen, maar op Java staat al snel een menigte je aan te staren en 'Hey miester' te roepen.

Tijdens een feestdag bezoeken we de Bandungse dierentuin. Het is er razend druk, het glooiende terrein is zo dicht bezet dat de dierenhokken nauwelijks meer te zien zijn. Terwijl we er wat rondscharrelen merk ik ineens dat het geluid van de menigte afneemt. Ik kijk op en zie een paar duizend man naar ons kijken. Het is een enerverende gewaarwording. [Vervoort]

Ga rechtsaf: Jl Ganesha (Hoogeschoolweg).
Rechts: Jl Ciungwanara (Berlage weg).
Links: 6 Villa Ons Thuis.

Ga op het eind, linksaf: Jl Juanda
 (Dagoweg).

Links: 111, 113 en 115 Woning en winkels, gebouwd door architect Aalbers in 1936-37; zij kregen de naam 'De Locomotieven'. Van de drie woningen is alleen 115 nog in de originele staat. Plattegrond 5

Steek over en ga rechtsaf: Jl Teuku Umar (Zorgvlietweg).

Ga de 2de weg linksaf: Jl Imam Bonjol (Peltzerweg).

Op het eind ligt de Jl Multatuli (Van Vleutenweg).

Later in de wandeling komt de Jl Sulanjana, de voormalige Multatuliboulevard.

Een schrijversfiguur van dit formaat zou in Frankrijk vereerd en gehuldigd zijn als een Victor Hugo, wiens naam men tot in de Franse koloniën en het buitenland aan straten en pleinen heeft gekoppeld; in ons Indië heeft Multatuli het op dit gebied nu zover gebracht dat men een straat in Rangkasbetung en een boulevard in Bandung naar hem genoemd heeft, meen ik, de laatste in het wonderlijke gezelschap van Da Costa [Jl Saunggaling] en de 'planterskoning' K. A. R. Bosscha [Jl Ranggagading]. Het zij zo. [Du Perron]

Ga meteen scherp rechtsaf: Jl Tengku Angkasa (Kistlaan).

Rechts: het voormalige speelveldje, nu bebouwd.

De Kistlaan, aan de uiterste noordrand van Bandoeng, op loopafstand van de Jan Steenlaan, staat op een stadsplattegrond uit 1938 nog niet vermeld. In 1941 was het volgens Schneider [Springer] een 'landerig weggetje' in een buurt die verder nog in aanbouw was. In de nieuwe huizen rond de Kistlaan en de daaraan parallel lopende Pelzerweg woonden school- en speelkameraadjes. Op het 'veldje' in de driehoek waar de Kistlaan en Pelzerweg elkaar ontmoetten, werd druk gespeeld. Achter het huis daalde een steil pad af naar het ravijn en daarachter begonnen de bossen, die langzaam tegen de berghellingen opliepen.

Links: Nr. 44 (voorheen 16, woning van de familie Schneider van augustus 1941 – december 1942.)

In alle tuinen werden schuilkelders gegraven en opeens verdienden de fabrikanten van braadpannen goed geld, want de autoriteiten meenden dat burgers zich tegen bomscherven het beste konden beschermen door een omgekeerde braadpan op hun hoofd te zetten. Wij gingen naar school met klein formaat pannetjes in onze tas en rubberblokjes om tussen de tanden te steken als de bommen neerregenden. Onze vaders moesten opkomen bij de Landstorm en de Stadswacht en wij zaten ons tranen te lachen als we die ouwe heren zagen oefenen. [Springer]

Wij zaten op het dak van de garage te kijken naar de Japanse parachutisten, die overal boven ons uit vliegtuigen sprongen. Twee landden er geruisloos voor ons huis. De straat was uitgestorven, maar achter alle gordijnen loerden de mensen naar de eerste vijanden die wij te zien kregen. [Springer]

Steek de Jl Teuku Umar over.
Vervolg: Jl Tengku Angkasa (Heytinglaan).

In de late avond gingen wij ook weg en namen op onze beurt enkele burgers mee. Op mijn verzoek reed Woudstra mij in zijn auto naar de Heytinglaan. Als alles goed gegaan was, moest ze daar zitten. Ik wilde haar de driehonderd gulden geven die mij uit de bataljonskas was uitbetaald. Ik had daar zelfs een kwitantie voor moeten tekenen. Het viel me toen niet eens in hoe zinloos en dwaas dit eigenlijk was. In ieder geval heeft zij er ruim een half jaar van kunnen] even. Ik zag haar overigens maar even. Ze ging naar bed en had zich al ontkleed. Ik kon haar maar kort omhelzen en de slapende baby even over zijn hoofdje strelen. Meer kon werkelijk niet, hoe sterk mijn verlangen ook was. We moesten verder. [Nieuwenhuys]

Ga rechtsaf: Jl Hasannuddin (Eerst genoemd Potterweg, daarna Bernhardlaan. Potter kreeg het kleine straatje dat nu Jl Singa heet).

Ga rechtsaf: Jl Imam Bonjol (Tjikiniweg).
Rechts: nr. 16.

'Voilà meneer, dit is de Jalan Tengku Angkasa, voorheen Tjikiniweg. Weet u nog welk nummer?'
 'Tjikiniweg16', zei Regensberg ogenblikkelijk en had meteen spijt. Het ging die brutale betweter geen donder aan waar hij gewoond had.
 De auto stopte. 'Alstublieft, meneer, nummer 16'
 Vera prutste aan haar camera voor weer een schot in het verleden.

Hij staarde naar een huis, half verborgen achter pisangbomen en een maisplant.
 'Wat zie je?' vroeg Vera. 'Lijkt het er nog op?'
 'Niks – ik herken niks. Je hoeft dus geen foto's te maken. Waarschijnlijk was het helemaal niet hier.' [Springer]

Ga terug en rechtsaf. Jl Hasannudin.

Ga linksaf: Jl Pager Guning (Jan Steenlaan).

Links: 16, woning van de familie Schneider van april 1940 – juli 1941.

Plattegrond 6

Twaalf gelijke villa's aan de Jan Steenlaan, ontworpen door Aalbers (ook de ontwerper van Hotel Savoy Homann) zijn eerder gereed. Hoewel ze bedoeld zijn voor de verkoop, weet Jan Schneider het huis op nummer 16 voor enige tijd te huren. Eind maart wordt de inboedel van de Schneiders op grobaks (vrachtkarren) getild. Op de Jan Steenlaan hoorden we op 10 mei 1940 via de radio van de Duitse inval in Nederland. Wij hadden al op de Frans Halslaan een leerlinge van mijn vader van het Christelijk Lyceum in huis, Vesta Schimmelpfennig, een Duits meisje, dat met ons

meeverhuisde naar de Jan Steenlaan. Haar vader was administrateur op een onderneming in Indramajoe en had gevraagd of hun dochter enkele maanden bij ons in huis kon komen. In dat zelfde radiobericht van 10 mei 1940 werd omgeroepen dat alle Duitsers in Indië per direct zouden worden gearresteerd. Ik herinner me goed dat Vesta meteen in gillend huilen uitbarstte en de trap op rende naar haar kamer. Ze is daarna nog kort bij ons gebleven, en zal toen teruggegaan zijn naar haar ouders. Hoe het haar verder is vergaan, weet ik niet. Ik heb haar nooit meer gezien.

Ga terug en linksaf: Jl Hasannudin.

Links, op de hoek: no. 12, Toko You: Lunchrestaurant met bier van de tap.

Rechts: Jl Suryakencana (Borromeusweg) met links: R.S. Borromeus (R.K. Ziekenverpleging St. Borromeus).

Een ziekenhuis. Kamers aan open galerijen, oude en nieuwe gebouwen, een rij wachtende mensen op houten banken.
'Boromeüs Ziekenhuis,' zei Regensberg. 'Heeft May gelegen met difterie. Haar toestand was heel kritiek, schreef mijn moeder. Ze dachten dat May doodging. Weet ik mij niets van te herinneren, zo

egocentrisch zijn kinderen. Is May nóg niet dood, schijn ik een keer gevraagd te hebben, tot verontwaardiging van iedereen. Zo wreed zijn kinderen. Ik was negen of al tien. Meedogenloze leeftijd.' [Springer]

Vervolg: Jl Hasannudin.

Ga rechtsaf: Jl Juanda (Darmo).

Rechts: R.S. Borromeus.

De schaarste aan vrijwel alles in de stad is nu zodanig, dat patiënten, die b.v. voor een operatie in het ziekenhuis moeten worden opgenomen, zelf ether, watten, verbandgaas en andere geneesmiddelen moeten meebrengen. Anders worden ze niet opgenomen. Als een patiënt geen ether kan leveren, wordt hij zonder verdoving geopereerd, wat al herhaaldelijk moet zijn voorgekomen. Ook moeten familie of kennissen van de patiënt de voeding verzorgen. [Bouwer]

Steek de Jl Juanda over.

Ga aan de overkant linksaf.

Rechts: 93 – SMAN.

Plattegrond 7

Dit is het noordelijk gebouw van het voormalige complex van het Christelijk Lyceum. Het is in spiegelbeeld van – en later gebouwd dan – een zuidelijker gelegen gebouw van architect Gmelig. Daartussen en wat meer naar achteren lag het hoofdgebouw. De laatste twee genoemde gebouwen zijn afgebroken.

[1945] In het ziekenhuis en in het gebouw van het Christelijk Lyceum waren Europese jongelui als corveeërs te werk gesteld. Zij beschouwden het als hun plicht bij de verdediging te helpen. Een verpleegster, zuster Van Dijk, een stoere Friezin, stelde zich met twee corveeërs aan de kogels bloot door uit de kinderkliniek, die moeilijk verdedigd kon worden, enige baby's naar de kapel over te brengen. De corveeërs in het Lyceum stelden zich op het ruime voorerf op om de pemoeda's met niets dan bamboestokken en –spiesen te beletten het

hoofdgebouw te bereiken. Toen een Gurka, die een mitrailleur bediende, van bomen uit beschoten werd en wegliep, nam een corveeër zijn plaats in. [Koch]

Rechts: Jl Sulanjana (Multatuliboulevard).

Een schrijversfiguur van dit formaat zou in Frankrijk vereerd en gehuldigd zijn als een Victor Hugo, wiens naam men tot in de franse koloniën en het buitenland aan straten en pleinen heeft gekoppeld; in ons Indië heeft Multatuli het op dit gebied nu zover gebracht dat men een straat in Rangkasbetung en een boulevard in Bandung naar hem genoemd heeft, [Du Perron]

No. 8 Woonhuis van de letterkundige De Kadt.
Met steun van de Nederlandse regering en goedvinden van het Indisch gouvernement had de Kadt, die in de Meidagen van '40 samen met zijn Joodse ouders en drie broers naar Engeland ontkomen was, zich met die familieleden naar Indië kunnen begeven. Hij kwam er eind augustus aan als een van de leden van de eerste groep Joodse vluchtelingen welke tot Indië werd toegelaten.

Toelatingspapieren kreeg hij evenwel niet, maar er werd een formule gevonden: De Kadt was niet 'toegelaten', maar 'binnengelaten'... [Koch]

Vervolg: Jl Juanda.

[1921] Ten Noorden van de Riouwstraat en de Juliana Boulevard, zijn duizenden koelies, die van heinde en ver aanstroomden, bezig de zwaar geaccidenteerde terreinen te egaliseeren, en wegen, pleinen en parken aan te leggen. Daar tusschen door snorren vrachtauto's met bouwmaterialen, zijn honderden metselaars, timmerlieden en ververs bezig. Hetzelfde ziet men aan de den Dagoweg, sedert kort getransformeerd in een 30 meter breeden boulevard.

Links: KFC.

Dit is ongeveer de plaats waar het huis met het adres Dagoweg 42b lag, het huis van de ondergedoken schrijver J. Bouwer.

De Japanners hebben laten bekendmaken, dat iedere volbloed-Hollander, die na de gelegenheid te hebben gehad om zich vrijwillig aan te melden nog als 'onderduiker' wordt gearresteerd, als spion zal worden behandeld. Dat maakt mijn positie niet gemakkelijker. Mezelf aangeven heeft nu geen zin meer. Het spelletje zal dus moeten worden voort- en naar ik hoop uitgespeeld. In verband met verdacht gerij van Japanse vrachtauto's in de nacht van donderdag op vrijdag j.l. heb ik de hele nacht in mijn jungle doorgebracht. [Bouwer].

Deze dag is voor mij ook de dag geworden, waarop ik 37 maanden en 1 dag heb gewacht. Om half twee Javatijd – ik zal uur en dag nooit vergeten – heb ik in gezelschap en onder bewaking van dr. Bob Brenkman voor het eerst dit huis Dagoweg 42b verlaten, om een bezoek te brengen aan een collega-onderduiker, de heer Van Vierssen, employé van de British American Tobacco Company, die op de Dagoweg 123 ondergedoken zat. [Bouwer]

Rechts: Taman Radio, een rechthoekig pleintje en de Jl Ranggagading (Bosschaboulevard).

De belangstelling van den heer Bosscha beperkte zich niet alleen tot thee en cultures, ook tal van industrieën dankten hun ontstaan aan 's heeren Bosscha's nimmer rustenden scheppingsdrang: de Romaniet-fabriek bij Tandjong-Priok, de Nederlandsch-Indische Caoutchouc-fabriek, de Automobiel Import Maatschappij, de Pengalengansche Kistenfabriek., het Technisch Bureau Soenda en zoovele andere instellingen leveren daarvoor de schitterendste bewijzen. Bandoeng heeft wel héél veel aan den heer Bosscha te danken, zooveel, dat al woont hij niet in de stad, hij toch als één der

besten onder de goede burgers beschouwd wordt. Het was dan ook zeer verdiend, dat de Gemeenteraad zijn naam gaf aan een der nieuwe boulevards en dat in een der laatste zittingen bij acclamatie besloten werd om hem het eereburgerschap aan te bieden.

Rechts, na het pleintje: een van deze huizen is bewoond geweest door Wim Kan en Corrie Vonk. Door de verandering van de huisnummers is het niet zeker of het huidige nr. 47 of een of twee nummers hoger, het betreffende huis is.

Plattegrond 8

Ik stel me voor... de Dagoweg 47... ik – (liefst onverwacht) – de tuin in. Corry alleen bezig in het huis. Ze ziet me nog niet. Ze is natuurlijk met de plantjes bezig. Ze kijkt niet op en ik zeg alleen zachtjes: dag! schat! dag Olle! En dan draait ze zich om en ze ziet me. Even denkt ze dat ik net als op 30 april weer terug zal moeten naar het kamp. Maar dan begrijpt ze het ... ik ben vrij. We zijn samen vrij. En dan begint onze hele jeugd opnieuw!
[Kan]

Ben zo bang dat ze uit ons lieve Dagoweghuisje zal worden gezet. Maar Ol is flink en heeft zich in haar leven wel eens meer moeten behelpen... Niet denken! Niet denken! Niet denken!!!! [Kan]

Ga terug en ga rechtsaf: Jl Tirtayasa (Frisiastraat).

Links: Jl Maulana Yusup (Zeelandiastraat).

Rechts op het eind van deze straat staat nu nieuwbouw, maar daar lag de Van der Capellenschool.

Hier doorliep Carel Jan [Springer] de eerste drie klassen en nog enkele maanden van de vierde klas tot het oorlog werd en de school werd gesloten.

Nu echter schijnen de meeste mannenkampen in de stad te worden ontruimd. De geïnterneerden gaan naar de grote kampementen in het nabije Tjimahi. Gisteren zijn de mannen uit het kamp in de Zeelandiastraat daarheen gebracht. Dit heeft een grote drukte in de stad veroorzaakt. Honderden vrouwen, moeders, dochters en verloofden waren op straat in de buurt van de kampen, maar werden door een sterke politiemacht op een afstand gehouden. [Bouwer]

Ga rechtsaf: Jl Trunojoyo.

Ga rechtdoor: Jl Sultan Agung (Heetjansweg).

Links: SMA – SMP Santo Aloysius (R.K. Muloschool – 1931, Estourgie).

In de cellen van de Kenpeitai hier in Bandoeng wachten circa 600 gevangenen op verhoor en berechting. In de afgelopen nacht hebben de eerste massa-arrestaties hier plaatsgehad.
[...]

In het plaatselijke hoofdkantoor van de Kenpeitai gebeuren de vreselijkste dingen. Wat precies zullen slechts zij, die er worden gemarteld en mishandeld, kunnen navertellen. Als zij het tenminste overleven. De Kenpeitai heeft al toegegeven, dat in de afgelopen week 23 Europeanen en Indo-Europeanen zijn geëxecuteerd. De tolken zijn met de zwaarste straffen bedreigd, wanneer zij ook maar iets loslaten. [...]

Zeventig Nederlandse vrouwen zijn zondag j.l. door de Kenpeitai gearresteerd. Op Sinterklaasavond hadden zij ondanks de verduistering kleine pitjes laten branden en Sinterklaasliedjes gezongen, met af en toe een vaderlands lied er door heen. [Bouwer]

Rechts, op de hoek: Bank btpn. (Huize "de Driekleur" – 1938, Aalbers).
De bovenste etage is geen ontwerp van de architect.

Plattegrond 9

Onder een andere naam hadden wij juist een kamer betrokken in het pension 'de Driekleur' aan de Dagoweg, hoek Heetjansweg, vlak bij het hoofdbureau van de Kenpeitai, toen de pensionhoudster telefonisch aanzegging kreeg, dat zij haar huis morgenochtend om half acht moest hebben ontruimd. [Bouwer]
In Bandoeng kwam ik waarachtig mijn oudste broer tegen, die daar bij het Rode Kruis werkte. Hij bracht mij onder bij de familie Aalbers, waar hij zelf ook woonde en daar heb ik voor het eerst na de bevrijding veertien plezierige dagen doorgemaakt. Daarna werd ik in een Japans vliegtuig geladen met een Japanse piloot. [Alberts]

Ga linksaf: Jl Juanda

Rechts: nr. 37. – Villa Sadangsar (1939, Aalbers).

Aalbers voelde zich in de eerste plaats een kunstenaar die iets moois en bruikbaar wilde maken voor zijn opdrachtgevers. Die opdrachtgevers, vooral zakenlieden, waren gesteld op wooncomfort, uitgaan, het ontvangen van gasten en het uitdragen van een zekere status.

Met zijn elegante en expressieve exterieurs en zijn knappe plattegronden kwam Aalbers aan hun wensen tegemoet.

Deze wandeling is overgenomen van de website
www.IndischeLiteraireWandelingen.nl

Deze wandeling is samengesteld in samenwerking met
www.KantEnKlaarSuriname.com

